

Bartos Nándor

ORSZÁGÉPÍTŐ JÁSZLADÁNYI KUBIKOSOK

Nagy vonalakban már századokkal ezelőtt ismerte a ladányi nép a kubikos munkát, mert vízjárta határában a Tisza és a Zagyva áradásai ellen gátakkal és levezető csatornák ásásával kellett védekeznie.¹ Pénzkereső foglalkozásként pedig mintegy 80-90 éve lett sok szegény ladányi ember élethivatása.

A redemptus korszak kiváltságos helyzete, „irányított” gazdálkodása akkor már a vége felé közeledett. A kapitalista fejlődés, ha lassan is, érezte hatását. A továbbra is nagymértékű állattenyésztés mellett fokozódott a gabonafélék termesztése. A külterjes gazdálkodáshoz aránylag kevés munkaerő kellett. Így a lakosság megsaporodása, a földek elaprózódása egyre növelte a földnélküli mezőgazdasági munkások, cselédek és pásztorok számát. Igénytelen életük fenntartása mindig nagy nehézségbe ütközött, mert a tehetősebb gazdák a jelentkezőknek csak egy részét foglalkoztatták a belterjes gazdálkodás hiányában.

A föld szegényei azonban nem ijedtek meg az élet nehézségeitől. Részben a szomszéd községek uradalmaiba mentek dolgozni (mivel Jászladányon ilyenek nem voltak), de a merészebbek új életet választottak: kubikosok lettek. Eleinte csak szórványosan adták magukat erre a pályára, de mikor látták, hogy a vízszabályozási és vasútépítési konjunktúra idején jobban lehetett keresni kubikos munkával, mint a cselédkedéssel, mind nagyobb és nagyobb tömegekben rajzoltak szét az új munkaterületek elfoglalására.

Fellendülés hozott az 1873-ban – részben saját munkájukkal - elkészült a Budapest-Ujszász-Szolnok vasútvonal. Ezt követően a ladányiak Ujszásztól vonattal juthattak el a közelebbi vagy távolabbi munkahelyekre. Közben a közelben is akadt földmunka. Több éven át építették a Tisza és a Zagyva gátját, 1882-84-ben az Ujszász-Jászladány-Jászapáti vasútvonalat, 1891-92-ben pedig a Millér medrét.

1885-től már helyből vitte a vonat a ladányi kubikosokat az Osztrák-Magyar Monarchia minden részébe. Az Alföldön és a Dunántúlon kívül sokat jártak a Felvidékre, Erdélybe, Szlavóniában, Horvátországba, Boszniába, Szerbiába, Stájerországba, Csehországba. Földmunkájukkal hozzájárultak többek között a Duna, Tisza, Zagyva, Dráva, Szamos, Körös, Rába szabályozásához, a Fertő tó és az Ecsedi láp lecsapolásához, a Sárvíz, a Bega, a Berzava és más csatornák építéséhez és karbantartásához. Dolgoztak a legtöbb vasútvonalunk és műútunk földmunkáján, kavics- és homokbányákban, épületek földmunkálatán. Munkájuk nyomát hirdeti a sok város és falu közül Budapest és Prága, Marosvásárhely és Győr, Poprád és Fiume, Trencsénteplic és Balatonfüred, Solnok és Szombathely, Kassa és Baja, Kazincbarcika és Sztálinváros.

Csákányuk és ásójuk alapozta meg Budapest, Kazincbarcika és Sztálinváros parkjait, köztük jelentős részben a Margitsziget. Jelenleg is e helyeken dolgoznak legtöbben. Munkájuk nyomán kelt életre a Tisza és a Millér mentén a sok rizstelep (Tizzasüly, Besenyszög, Jászladány).

Nehéz számba venni azokat a helyeket, ahol munkálkodtak kubikosaink, mert 2-3 nemzedék már elhalt, és az élők sem emlékeznek minden munkahelyükre. Annyit azonban

---

¹ A hagyatékban fennmaradt dolgozat 1956 tavaszán készült. A 2000-ben elhunyt szerző 1914-ben született Jászladányon, ahol 1956 őszéig – eltávolításáig - a „városi iskola” igazgatója volt.

megállapíthatunk, hogy nem néhány száz, hanem ezernél is több ezeknek a városoknak és községeknek a száma.²

Igen nehéz a kubikos munka. Egészséget, erős embert, acél izmokat, nagy munkabírást kíván. Persze, ez nem azt jelenti, hogy csak öles emberek lehetnek földmunkások. Sokszor a kicsiny és szikár 55-60 kg-os emberek jobban bírják a munkát, mint a 80-90 kg súlyúak.

Ennek az életmódnak már hagyományai vannak, apáról fiúra száll sok esetben kubikos mesterség. Általában 16-18 éves korban szokták elkezdni, és vannak, akik 70-75 éves korukig bírják. Régebben gyakran előfordult, hogy a 14-15 éves fiúk is belekóstoltak a földmunkába apjuk mellett. Őket „csikóknak” nevezték, segítettek lapátolni, ásni, de fő tevékenységük az volt, hogy egy kötél segítségével húzták a taligát. Erre különösen akkor volt szükség, ha emelkedő úton tolták fel a földet. Így nagyobb lett a teljesítmény. Az is előfordult már, hogy egyik-másik fiatal kubikos a feleségét vitte magával „csikónak”. Ezzel aztán megoldotta a főzés és mosás problémáját is.

Munkába állásuk rendszerint toborzással történt. Ennek leggyakoribb formái:

a. A vállalkozó megbízottja jelent meg a községben, és dobszó útján hirdette a munkára való felvételt. Össze is írta, elvitte a megfelelő embereket.

b. A vállalkozó megbízásából a községi előjáróság végezte a toborzást az előbbi módon. Az előjáróság a szerződéseket is megkötötte.

c. Legtöbbször azonban egy-egy helybeli kubikos csapatvezetőt (bandagazdát, gödörgazdát) bíztak meg a toborzással. Ez volt a legegyszerűbb eset, mert ismerte az embereket, és így könnyen összeállította a szükséges létszámot. Jelentkező mindig volt elegendő. A toborzásnak e módját jelenleg is használják.

---

² Adataim szerint a következő helyeken dolgoztak a jászladányi kubikosok: Ajka, Akali, Albertfalva, Alesi, Alcsut, Almásfüzitő, Alsóórs, Alsóvenics, Apc, Aszófő, Árpás, Badacsonytomaj, Baja, Balatonaliga, Balatonakarattya, Balatonalmádi, Balatonboglár, Balatonföldvár, Balatonfüred, Balatonfüzfő, Balatonkenese, Balatonlelle, Bácsalmás, Beregszász, Besenyszög, Beszterce, Biatorbány, Bokod, Boldogasszonybarátfa, Boród /Bosznia/, Borsodnádásd, Börgend, Budafok, Budakeszi, Budapest, Budatétény, Cegléd, Cigánd, Csepel, Csicsó, Csillebérc, Csikszereda, Csongrád, Csorna, Csóvár, Dány, Debrecen, Déda, Dicsőszentmárton, Diósd, Disznaón, Dobsina, Dombó, Dombóvár, Dunaharaszti, Dunakeszi, Dunaszerdahely, Edelény, Ercsi, Eperjes, Erdélyfalva, Érd, Érdliget, Farkaslyuk, Felcsut, Felnémet, Felsővenice, Fenyőháza, Fenyvesvölgy, Féltorony, Fiume, Fonyód, Gálszécs, Gőd, Gődöllő, Gyöngyös, Gyöngyösoroszi, Győr, Hajmáskér, Hatvan, Hátszeg, Hegyeshalom, Herceghalom, Hévízgyörk, Homonna, Horvátországban: Dolnyi-Mikolác környéke, Horvátkimle, Homokterenye, Huszna, Illava, Inota, Isaszeg, Izbég, Jászberény, Jászkisér, Jászladány, Jutas, Kalinfalva, Kazincbarcika, Karánsebes, Kaposvár, Karcag, Kamaraerdő, Kassa, Katymány, Kádárta, Károlyváros, Kelenföld, Késmárk, Kisbér, Kisküküllő, Kissajó, Kisutcaujhely, Kistopolya, Komárom, Keszthely, Krivágyetva, Kurdesibrát, Lábatlan, Látvány, Lenti, Levélfalu, Lepsény, Lillafüred, Maglód, Margitsziget, Magyaróvár, Magyarszentmárton, Martfű Máramarossziget, Máriabesnyő, Máriaremete, Mátészalka, Medgyes, Mezőberény, Mezőhegyes, Mezőtúr, Miskolc, Mohács, Mosonszentandrás, Mosonszentjános, Nagypold, Nagykovácsi, Nagyküküllő, Nagymegyer, Nagyszeben, Nagysajó, Nagytétény, Németországban, Feketeerdő, Nickelsdorf /Miklóshalma/, Odombóvár, Oroszlány, Ostfiasszonyfa, Órmező, Palotás /Besenyszög/, Pácel, Petőfibánya, Pesterzsébet, Pilisszántó, Pilisszentiván, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pilisvörösvár, Piszke, Pomáz, Pomogy, Pokoltanya, Polgárdi, Poprád, Privige /Délvidéken/, Prága, Pusztakürt, Pusztamonostor, Pusztaszentandrás, Pusztaszentistván, Pusztavám, Rahó, Rákospalota, Recsk, Répásfalva, Répcelak, Révfülp, Rozsnyó, Rudabánya, Sajóbáony, Salgótarján, Sárbogárd, Sárvár, Sályi, Sátoraljaújhely, Segesvár, Selyp, Siófok, Simontornya, Somoskőújfalva, Sopron, Soroksár, Stájerországban: San-Marian, Zabron, Szajol, Szabadbattyán, Szarvas Százhalombatta, Szár, Szemere, Szekszárd, Székelykocsárd, Székesfehérvár, Szentendre, Szerencs, Szeretfalva, Szerbszentmárton, Szentdomonkos, Szentlászló, Szigliget, Szolnok, Szombathely, Sztálinváros, Tahitótfalu, Tapolca, Tápiógyörgye, Tápiószőlő, Tápiószék, Temesvár, Tihany, Tiszaderzs, Tiszapalkonya, Tiszasüly, Tiszalök, Tiszaszentimre, Tokaj, Tormallya, Törökbalint, Trencsén, Trencsénteplic, Ujdombovár, Ujpest, Ujszász, Ungvár, Uzsok, Valkó, Vaskút, Vasaskőfalva, Várpalota, Vác, Vácduka, Veszprém, Villány, Virgimnost /Horvátországban/, Zagyvarékas, Zalaegerszeg, Zalaszentmihály, Zamárdi, Zánkaköveskál, Zamburg / Szerbia / Zirc, Zsámbék.

A munkahelyre rendszerint a vállalkozó szállította a munkásokat. Kocsival, és vonattal, illetve csak vonattal vagy tehergépkocsival: ahogy fejlődött a közlekedés helyi viszonylata.

Évtizedekkel ezelőtt az volt a szokás, hogy a távoli munkahelyekről csak 4-6 hetenként jöhettek haza a vállalkozó költségén, sőt igen sokszor hónapokig sem kerültek haza. Bár akinek volt munkásigazolványa, annak alapján kedvezményes jeggyel utazhatott.

Leginkább a tavasz kinyíltával kezdődött a kubikosok munkája, és a tél beálltaig tartott. Aratni, csépelni azonban mindig hazajöttek. Ezelőtt télen nem igen dolgoztak. Aki már koratavasszal elment munkára, hogy a húsvéti vásárban malacot tudjon venni, azt igen szegény embernek tartották.

Az 1930-as évek végén nagy küzdelemmel elérték, hogy külön munkásvonat vigye Ujszászon keresztül Budapestre a kubikosokat és egyéb dolgozókat. Ekkor már 1-2 hetenként is könnyen hazajöhettek.

1945 óta Ujszász és Vámosgyörk felé egyaránt megy munkásvonat. (Az előző Budapestre és ezen keresztül a Dunántúlra, a másik Gyöngyösre, Kazincbarcikára, Miskolcra.) Munkásvonatok csak a nagyobb munkahelyekre mennek, de az olcsó munkásjeggyel bárhova elutazhatnak a dolgozók, pl. Budapestre és vissza 7,10 Ft kerül egy jegy.

A kubikosok szerszámai: taliga, csákány, ásó, lapát, hám (nyakló), benéző kereszt (egy-egy munkacsapat részére) sárvakaró. Taligájuk különleges szerkesztésű alkotmány. Úgy állítják össze, hogy a teher legnagyobb része a kerékre nehezedik, és „viszonylag” könnyen lehet tolni. De ilyen taligát nem tudnak ám mindenhol csinálni! A kubikosok ősi fészken: Csongrádon és Szentesen értenek ehhez legjobban a taligakészítő mesterek. A ladányiak jobban szerették az öblösebb, de mégis formásabb szentesi taligát. Nem egyenként rendelték ezeket, hanem közösen hozattak 10-20-at egyszerre. Egy-egy ilyen taliga 30-50 évig szolgálta a gazdáját. A többi szerszám is kitűnő minőségű volt. Rossz szerszámmal soha nem dolgozott jó kubikos.

A magánvállalkozók nem adtak szerszámot. Így minden munkahelyre a kubikosok vitték azokat. Jellegzetes látvány volt, mikor a kubikosok tömege tolt a vonathoz a szerszámmal, élelemmel, ruhafélével megrakott taligát. Most már csak egy-egy aktatáskával vagy bőrönddel utaznak ők is, mert az állami vállalatok mindenről gondoskodnak.

A kubikosok munkaköre általában a földmunka: csákányozás, ásás, lapátolás és a föld elszállítása taligán. Nagyobb távolságra kordélyosok, illetve tehergépkocsik és dömperek szállítják a földet.

Bár mérnökök és egyéb szakemberek irányítják a földmunkát, mégis nagy hozzáértést és szakértelmet kíván ez a folyamat a benne dolgozóktól is. A gyakorlott kubikosokból lett csapatvezetők, gödörgazdák sokszor már benéző kereszt és zsinórkihúzás nélkül, csupán szemmértékkel is tudják irányítani a munkát. De így van ezzel minden kubikos.

A felületes szemlélő azt gondolhatná, hogy a kubikos munkája mindig egyforma. Pedig hát nagyon is változatos. A szabóéhoz hasonlít e szempontból: mindig más-más az anyag és a mérték, tehát szó sem lehet egyformaságról. Más munka esik a ferde, vízszintes és hullámos talajon, más ez köves, homokos vagy anyagos, száraz vagy vizenyős területen. Nagy a különbség időben, fáradtságban, eredményben, ha a föld felszínén 1-2 ásonyomnyira kell a földet kitermelni, és más, ha több méter mélységből kell ezt tenni. Ugyancsak nem mindegy, hogy vízszintesen tolják el a földet néhány méternyire, vagy 6-8 méter magas töltésre csúszós talajon.

A múlt század vége óta gépek is segítik a kubikosok munkáját. Régebben inkább csak csatornák ásásakor, mocsarak lecsapolásakor dolgoztak szórványosan gépek, ma azonban minden nagyobb méretű földmunka nehezét ezek végzik. (Kotrógépek, sáncolók,

földmarkolók, földgyaluk, dömperek, tehergépkocsik stb.) Ezek mellett csak az egyenetlés, lapátolás a földmunkások dolga, és taligán kevesebb földet kell elhordaniuk.

Munkaidejük a századfordulóig látástól-vakulásig tartott. 1906-ban ezt 10-12 órában szabályozták, de nem igen tartották meg. Csak ritkán dolgoztak órábérben. Inkább a teljesítményért választották, bár ez sokkal fárasztóbb. Csapatokban, brigádokban dolgoztak, illetve dolgoznak. Általában mindig jobban kerestek, mint a napszámosok vagy segédmunkások. 1945 óta heti 48 órát dolgoznak 5 nap alatt, és így két szabad napjuk van: szombat és vasárnap.

Naponta 4-10 köbméter földet tudnak megmozgatni a föld minőségétől és a szállítás távolságától függően. A század elején 50-80 forintot, az 1930-as években 60-70 pengőt kerestek havonta, jelenleg pedig 1200-2000 forintot.

Érdeemes megfigyelni, hogy milyen magas színvonalú a teljesítménybérért dolgozó kubikosok munkaerőkölcse. Bármennyire is szeretnék, mégsem lehet mindig teljesen egyforma munkabírású embereket összeválogatni egy-egy munkacsapatba. A pénzt azonban egyformán kapják a brigád tagjai, tehát dolgozniuk is egyformán kell. Ezért lehet látni, mennyire igyekeznek a gyengébb fizikumú emberek, nehogy lemaradjanak a többiek mellett. Néha még gyorsabban lapátolják a földet, és jobban megrakják taligájukat, mint kellene, hogy ne legyen hiba a becsület körül. Ilyenkor az erősebbek elismerően korholják erőfeszítésük miatt a küszködőket, ahol csak lehet, könnyítenek rajtuk, látván a jóakaratot.

Előfordul azonban az ellenkező eset is, amikor egyik-másik ember a többen élősöködik, és kihúzza magát a közös munkából. Az ilyenek aztán hamar oda a becsülete: kigolyózzák a csapatból. Régen egyéni-vagy a csapatversenyek nem voltak. Aki mégis többet akart keresni, az kiszökött kora hajnalkor, és előre dolgozott.

A szocialista munkaversenyek során mutatták meg igazán a ladányi kubikosok, hogy országos hírű komoly eredményekből fakad: körülbelül 50 %-uk élmunkás vagy sztahanovista.

A munkában edzett és szívesen dolgozó földmunkások gyakran beleestek a munkanélküliség örvényébe, s így ki voltak szolgáltatva a munkaadók kényének-kedvének. Különösen az 1930-as évek elején volt túrhetetlen a helyzetük. Előfordult abban az időben, hogy még vonatra sem jutott pénzük, a munkásjegyet sem tudták megvenni, és gyalog tolták a taligát Pestre, de munkát nem kaptak. A hírhedt Teleki téren ütötték fel tanyájukat, s néha 200-300 ladányi kubikos várta ezernyi csongrádi, szentesi, mezőtúri, kalocsai, jászárokszállási földmunkással egyetemben a munkaalkalmat a megfelelő szállás, ruházat és élelem nélkül. A piaci bódék eresze alatt húzták meg magukat.

Most már mindez a múlté. Nemcsak, hogy megszűnt a munkanélküliség, hanem még télen is elég rendszeresen dolgoznak, a fizetett szabadságuk alatt végezhetik el itthoni munkájukat, illetve pihenhetik ki egész évi fáradtságukat a családi körben vagy a szakszervezeti üdülőkben.

Az elhalt régi kubikosok közül mint kiváló munkásokat még most is emlegetik Takács Lászlót, Berényi Mátyást, Vasas Mihályt, Göröcs Jánost, Kolonics Istvánt, Káldi Jánost, Szücs Jánost, Orosz Mihályt és másokat.

A legidősebb ladányi élő kubikos, 91 esztendő Pomázi János 17 éves korától 78 éves koráig dolgozott a szakmában, és mindig élenjáró volt a munkában. Méltó társai voltak: Litkei Kálmán, Káldi Márton, Turucz István, Cseh Ferenc, Homonnai András és a fiatalok százai.

Régen nem járt nyugdíj a kubikosoknak. Az 1929 óta teljesített megfelelő számú munkahét után azonban már sok idősebb földmunkás kap 400-500 Ft nyugdíjat.

A kubikos munka kiszívja az erőt az emberből. Csak jó és bőséges táplálékkal lehet ezt pótolni. A munkába indulók ezért otthon jól megrakják az élelmiszeres zsákot: 1-2 kenyér, 1-2 kg szalonna, több hétre való tarhonya és egyéb száraz tészta, paprika, só hagyma, elengedhetetlenül szükséges. A hazai élelem csak 1-2 hétig tart. Ha közben nem jönnek haza,

helyben veszik meg a szükségletet. Reggelire rendszerint kenyeret és szalonnát esznek, meg tejet, ha lehet kapni a munkahely közelében. Délben gyors ételt kell főzni, hogy ne lépjk túl az ebédidőt. Előkerülnek ilyenkor a kis vasbográcsok, és már készül is az illatos tarhonya-vagy téstaleves. Külön-külön vagy párosával szoktak főzni. A vacsora főzéshez már több idő jut. Ilyenkor leginkább keménytarhonyát vagy paprikás krumplit főznek, de elég gyakran kerül sor szalonna-csurdításra is. Húsételt (főleg birka- vagy borjúpaprikást) inkább csak vasárnap készítenek, vagy esténként, ha könnyen jutnak hozzá.

A felszabadulás óta a legtöbb kubikos munkahelyen is működik az üzemi konyha. Ez nagy könnyítés a munkában elfáradt dolgozóknak, mert napi 7 forintért reggelit, ebédet és vacsorát kapnak. Ahol van üzemi konyha, ott napi 6, ahol nincs, ott napi 10 forint különlési pótlékot kapnak. Ez kevés pótlással elegendő a kosztra.

Öltözködésük sokat változott és fejlődött 80-90 év alatt. Férfi népviseletnek már a múlt század második felében is alig találjuk nyomát nálunk. Mezítláb, bocskorban vagy bakancsban, ingben, gatyában, illetve elnyűtt cejg ruhákban dolgoztak a nagyapák. Az unokák öltözete főleg abban különbözik, hogy hiányzik a bocskor és a hosszú gatyá, nem fehér az ing, és jó időben meztelen felsőtesttel is dolgoznak. Ünnepi, illetve munkán kívüli viselet szempontjából jóval túlszárnyalják a mostani fiatalok a régieket. Azelőtt egy ünnepi - rendszerint fekete - ruha megtette évtizedekig, mert ritkán viselték, most évente többször is vesznek újat, divatosat a fiatalok.

Szállásuk a munkahelyen egészen kezdetleges volt az utóbbi évtizedig. Gyékényből, nádból, építkezési deszkából készítették kunyhót, és abban laktak. A szabadon elszórt szalmán feküdtek úgy, hogy az elmaradhatatlan bundával, szűrrel, később rossz kabáttal, pokróccal burkolták be magukat. A tisztálkodási lehetőség volt a legprimitívebb. Ma már a nagyobb munkahelyeken az egészségügyi követelményeknek megfelelő munkásszállások állnak a földmunkások rendelkezésére. (Sodronyos vaságyak matraccal, 2-2 takaróval, lepedővel, 1 vánkossal. Kéthetenként váltják az ágyneműt.) Zuhany és mosdó biztosítja a tisztálkodási lehetőségeket. Rádió, sakk, társasjáték, folyóiratok és újságok elégítik ki a kulturális szükségleteket. E helyen már kultúremberhez méltó az otthontól elszakadt dolgozók élete.

Régen a szórakozásra sem idő, sem kedv nem volt a napi 12-14 órai munka után. Esetleg beszélgettek főzés és szalonnasütés közben. Most a szombat és vasárnap mellett naponta délután 4-5 órától már szabadok: pihenhetnek, szórakozhatnak, művelődhetnek.

A kubikos életre leginkább a nincstelenség hajtotta az embereket, és ezért mindnyájan arra törekednek, hogy a családjuknak egy kis házat és néhány vékás földet vegyenek munkájuk eredményeként. A legtöbb esetben ez sikerült is. Alig van idősebb földmunkás, akinek ne lenne háza és egy kevés szerzett földje. Persze, ezért sokat kellett nélkülözni, fillért fillérré tenni.

A mai fiatalokban már nem buzog a földszerzés vágya, de még saját ház építésére sem gondolnak annyira, mint a régiek. Viszont jobban költenek bútorra, rádióra, kerékpárra, ruházkodásra, szórakozásra.

A Jászládányról más vidékre járó munkások száma közel 2000. Ezek túlnyomó többsége kubikos. Már évtizedekkel ezelőtt számígtatták, hogy a községbe évente több pénzt hoznak a földmunkások, mint amennyit az egy évben termelt búza (300-400 vagon) ér.

A más vidéken dolgozó földmunkások kisebb-nagyobb közösségekben tevékenykednek, s így jobban megszokták a szervezettséget, mint a földműveléssel foglalkozók. Vasárnaponként és téli pihenőjük alkalmával gyakran összejöttek beszélgetés, szórakozás céljából. Eleinte csak egymás házában, az utcán és a kocsmában találkoznak, az 1890-es évek elején pedig Munkáskör néven egyesületet alapítottak. Kezdetben bérelt szobában húzták meg magukat, majd a tagdíj-fillérekéből és önkéntes adakozásból egy nádas házat vettek egyesületi helyiségnek.

1906 táján lett a Munkáskör élete szervezettebb. A Viharsarok megmozdulásait együttérzéssel figyelték, de a biztosabb, nyugodtabb működés kedvéért politika-mentesen állították össze az alapszabályokat, és továbbra is elszigetelve maradtak az országos munkásmozgalomtól.

1919-ben a fellendült politikai életben vezető szerepet töltöttek be az országot látott földmunkások. A tanácsköztársaság idején a helyi direktórium vezetője Katona Ignác, politikailag tájékozott kubikos volt. (1944-ben ezért elhurcolták, vissza sem jött többé, 1945-ben utcát neveztek el róla.) Az 1919-ben megalakult szakszervezetek közül legismertebb, legnagyobb létszámú és legjobban működő a Földmunkás szakszervezet volt.

Az 1920-as évek vége felé elhatározták a Munkáskör tagjai, hogy kis nádas házuk helyett szép és modern székházat építenek. A határozatot tett követte. Társadalmi munkában vályogot vertek. Téglát és követ vettek aratással, csépléssel keresett búzájuk felajánlott részéből. Közben állami kölcsönt is kértek és kaptak. Ennek egy részét később nem kellett megadni. Így felépült a Népkör szép épülete 1928-ra. Volt abban könyvtár, olvasó szoba, hivatalos helyiség, gondnoki lakás, mozi és kocsmá. A két utóbbi 1947-ig a Népkör kezelésében működött. 1955-ben Petőfi Olvasókör néven kelt életre a kubikosok és mezőgazdasági munkások kulturális szervezete. A Népkör az 1930-as években is politikamentes egyesület volt hivatalosan, de természetes, hogy a tagság rendszeresen megbeszélte a politikai eseményeket. Illegálisan működött ott a KMP egy sejtje. Irányítója Pomázi Ignác volt, aki 1925-ben lépett a KMP-be és Budapesten szemináriumokat végzett. Ez az illegális szervezet Szolnokkal tartotta a kapcsolatot (Tisza Antallal), s az összekötők is szolnokiak voltak. 1940-ben a II. világháború szétszórta ezt a kis szervezetet.

A felszabadulás után igen megerősödött a kubikosok politikai tekintélye. Egyaránt vezető szerepet töltöttek be az Magyar Kommunista Párt, a Nemzeti Bizottság, a Földigénylő Bizottság, a Népkörben működő DÉFOSZ, majd később a tanács irányításában, s e szerepüket jelenleg is tartják a megfelelő helyeken. Így már elmondhatjuk, hogy a jászladányi kubikosok földmunkával és politikai téren egyaránt építik az országot.